

הוכן ע"י כולל עיין הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים • מיקוד 91430

טל/פקס 6515004 (אחה"צ) daf@dafyomi.co.il

בבא בתרא דף קל"ח ע"א

הנותן מתנה לחבירו, והתנהג חבירו באופנים דלהלן, האם קנה?

זיכה לו ע"י אחר ושתק ולבסוף צווח	שתק ולבסוף צווח	צווח מהתחלה	
קנה	קנה	לא קנה	לת"ק
לא קנה	קנה	לא קנה	לרשב"ג

אליבא דר"ל שאמר בכריתות שהנותן מתנה לבחירו ואמר הלה אי אפשרי בה כל הקודם בה זכה
בה [הפקר], מה הדין באופנים הבאים? [תד"ה כאן].

בצווח מהתחלה	בשתק ולבסוף צווח	
הוי הפקר	קנה בע"כ	לרשב"ם ¹
לא קנה	הוי הפקר	לתוס' ²

אליבא דרב ששת המקבל מתנה ואמר עליה את הלשונות הבאים, מה דינו? [תד"ה כאן].

אמר: תיבטל, אי אפשרי בה	אמר: בטילה היא	
לא אמר כלום ³	דבריו קיימים	לרשב"ם
דבריו קיימים ⁴	לא אמר כלום	לתוס'

¹ הנה רשב"ם מפרש את דברי ר"ל דוקא בצווח מעיקרו שהדין שאף שלא קנה, מכל מקום מרשות הנותן יצאה המתנה והוי הפקר, ומה שאמרו ת"ק ורשב"ם בזה שלא קנה, הוא לומר שהמקבל לא קנה, אולם מיד הנותן יצא. אמנם כשתק ולבסוף צווח, בזה הדין שקנה בע"כ. והוקשה לרשב"ם, ממה דאמרינן בסוגיין שכשזיכה לו ע"י אחר ושתק ולבסוף צווח אמרינן לרשב"ג שחוזר לראשון או ליורשיו, וקשה דהא לר"ל צריך להיות הדין שיהיה לפחות הפקר. ותירץ רשב"ם, דאיה"נ ר"ל ס"ל כרבנן ודלא כרשב"ג.

² התוס' הקשו כמה קושיות מהסוגיא דכריתות, שמוכח שם ממה שהקשתה הגמ' על ר"ל שר"ל מיירי אחר שהגיע המתנה לידו, והיינו באופן ששתק ולבסוף צווח. וס"ל דבצווח מעיקרא איה"נ לא קנה בכלל ולא יצא כלל מיד רשות הנותן, ובשתק ולבסוף צווח שקנה, אין הכוונה כרשב"ם שקנה לגמרי בע"כ, אלא שיצא מרשות הנותן והוי הפקר.

³ וביארו תוס' לשיטתו מה היא קושית הגמ' שם על ר"ל, דהא לכאורה התם מיירי לאחר שבאת המתנה לידו, ור"ל לרשב"ם מיירי קודם שבאת מתנה לידו. וביארו תוס' דהקושיא מדיוק, והיינו דדוקא כשבאה לידו אז אמרינן שבלשון אי אפשרי לא אמר כלום, אבל אם הגיע לידו דין לשון אי אפשרי כמו לשון בטילה היא, והיינו שדבריו קיימים, ובפשיטות הכוונה שכיון שבטול המקבל קיים א"כ חוזרת המתנה לאדוניה, ואיך ר"ל אמר דהוי הפקר. ולזה תרצה הגמ' שם שמ"ש דבריו קיימים היינו שהמקבל לא זוכה בזה, אולם לעולם הוי הפקר.

⁴ כבר ביארנו לעיל שתוס' חולק על רשב"ם, והעמידו את דברי ר"ל דוקא לאחר שהגיעה המתנה לידו, וא"כ הם אינם יכולים לגרוס בדברי רב ששת שבלשון אי אפשרי הדין שלא אמר כלום, דא"כ

הוכן ע"י כולל עיין הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים • מיקוד 91430

טל/פקס 6515004 (אחה"צ) daf@dafyomi.co.il

בבא בתרא דף קל"ח ע"ב

שכיב מרע שאמר שפלוגי חייב לו מנה, ושמעו כן עדים אבל לא יודעים אם כך הוא, האם יכתבו מה ששמעו או לא?

לשיטת ר' מאיר	לשיטת חכמים	לסתמא דגמ'
כותבים	אין כותבים	
אין כותבים	כותבים	לרב נחמן

האם אפשר לעשות חליצה, ולכתוב עליה שטר חליצה באופנים דלהלן? [תד"ה מאי].

האם חולצין כשאין מכירין?	האם כותבין כשאין מכירין?	האם חיישינן לב"ד טועין?	
אין חולצין	כותבין	לרשב"ם: חוששין ⁵ לרש"י: אין חוששין ⁶	לרבא
חולצין	אין כותבין	לרשב"ם: אין חוששין ⁷ לרש"י: חוששין ⁸	לרב סחורה

הכותב נכסיו ומת, של מי שייכים הפירות?

פירות תלושים	פירות מחוברים	
של כל היורשים	של המקבל	כשכתב נכסיו לאחר מבניו
של כל היורשים	של כל היורשים	כשכתב נכסיו לאחר

מה קשה על ר"ל שאמר בלשון אי אפשר דהוי הפקר, הרי לשיטתם כשלא אמר כלום וקנה, פירושו הוא שרק יצא מרשות המקבל, ולא שזכה המקבל במה שאינו רוצה. ולכן ס"ל שגורסים בלשון תיבטל ואי אפשר שדבריו קיימים, והיינו שחזרת המתנה לאדוניה, וקשיא לר"ל שס"ל שהוי הפקר.

⁵ הנה רשב"ם גורס בדברי רבא דחוששין לב"ד טועין, ופירש שזה הטעם שאסור לחלוץ כשאין מכירים, כדי שלא יסמכו ב"ד אחר עליהם בלי לבדוק. ומכיון שבדאי שלא חלצו אלא אי"כ מכירים, יכולים הכותבים לכתוב שטר חליצה אפי' כשהם לא מכירים.

⁶ אמנם רש"י ביבמות גורס בדברי רבא שאין חוששין לב"ד טועין, ולכך כותבים אף שאין מכירים, דאין לכותבים לחשוש שמא טעו הב"ד הראשון לחלוץ בלי לבדוק, דב"ד לא טועים.

⁷ וב"ד אחר שיעידו לו על זאת החליצה יבדוק אם היתה חליצה טובה, ולכך הב"ד הראשון יכול לחלוץ אפי' אם לא מכיר.

⁸ והיינו דמכיון שחולצין אפי' אם לא מכירים לפיכך אם היו כותבים שטר חליצה יבואו לטעות ב"ד אחר לסמוך עליו. וזהו שהקשו תוס' לרש"י, שלרב סחורה מה שאמרינן שחוששין לב"ד טועין היינו שמא הב"ד השני יטעו, ואילו רבא שאמר שאין חוששין, הכוונה שלא צריכים הכותבים לחשוש שמא הב"ד הראשון טעו לחלוץ בלי להכיר.